

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לג.

עין משפט
נר מצוה

לֵאמֹר אֲמִי פִי־דָהָל
מֵלֶכֶת הַלֵּלָה אֲמִי
עֲשֵׂין קֹדֶם טוֹשֵׁעַ חִי־מִי
כֹּחַ סִפְיָן וְ:
בֵּן בִּמְיֹ פִי־דָהָל
טוֹעַן הַלֵּלָה חַ וְעֵין
בִּהְשָׁגָה וּבִזְמִיד מִשְׁנֵה
עֲשֵׂין לֹה טוֹשֵׁעַ חִי־מִי
קִמַּט סִפְיָן כֹּחַ:
בֵּן בִּמְיֹ שֶׁסֶּם מִכּוֹן
טוֹשֵׁעַ חִי־מִי קֹדֶם
וּסִפְיָן כֹּחַ וְעֵין
וְעֵין שֶׁסֶּם:
בֵּן בִּמְיֹ שֶׁסֶּם
לֵּלָה גִּם מִכּוֹן
טוֹשֵׁעַ חִי־מִי קֹלֵט פִּי־

מוסף תוספות

א. שהיה חמור בעני
אפי' לחיבבם בקמת.
רע"ט. ו' ואיורו קי'
היה בגויה ליתל חי צדרי
הלכן קדא למפרע מה.
ג. ואפלו החזיק
אחר שביב רע"ט.
ז. ואז משה (דוהר) ק'
שכבות היסט, מאז נפקא
ליה מיה, בן וכו' וכו' וכו'
ש. שהזכרת ש. רע"ט.
ח. קדא במטילין חזקה
משום דלע. רע"ט.
ט. והוא אמר
גלעדי. 1. והוא אמר
אנא מקריבנא שמי, היה
בא' בזכות ממתה, היה
קדא ויתא רע"ט. שלא היה
רדא לירש במקום (בניה)
לשנא דקריבנא.
י. משפט קרוב יתור. רע"ט.
י"א. ויהי. א' [ואל] קשיא מא'
טמיה דרב. שטן.
י"ב. נמני'. ו' ואלו.
י"ג. רע"ט. ו' ואלו מגו'
במקום רע"ט. ואלו דהני
סהור' לא קאמינא דהני
לאו קריבנא אלא לאו דינע'
ש. מעתה אף
הפירות ש' להחזיר לר'
אייר ברב אבין, קני שיהוה
שכורס, אלא ו' [ואני] ב'
לזכות בפירות אלא מכה
דוקדק. רע"ט.
ז. ואית' לרוד ליה דאמל'
קמל שני כני פורחא אלמ'
ליתל חזקה הכין
ונפוקים מיהי פריי דההוא
זמן, לא היה. ולדחצאן
המונחין לרע"ט.

רבינו גרשום

וכי גדלי יתמי אשתעי
 וקדמו בחיוריה משום אלה
 ירצנו ויחזקו בלעפר מנכסי
 יתומים (קטנים) אל יפער
 חלל בשבועת יתומים
 גדולים קאמר אבל מנכסי
 יתומים קטנים אפילו
 בשבועת אל יפער אלה
 חוק מוציאן מנכסי
 יתומים (אלא) לא ליעיל
 רבית: טעמן אורי ליה הוא
 וגבירא דחיל דלא הוי קאמר
 ליה דתתמי אפילו רב חסדא
 ור' זשורמוני ור' אמאי
 קטן מן מלתיה אלא
 דמדיד ליה השתא. כומן
 אלה אכיל ליה לפריה הוי
 קאמר דנאק קייבא טפי
 ובין אלה ואלה רב
 דמי. ואבוי ורבי אל
 כפורה ליה דרסא אלא
 ליה דאורי אורי.

(א) נראה דל"ל אח"כ היתה רביית אוכלת צהן (והוא בערסין דף כב ע"א):

אמור רבנן הבא ליפרע בו. אע"פ שאף בשנזעה לא היה יכול ליפרע מהם עד שיגדלו כדקאמרין ולכי גדלי אישתעי דינא נהדייהו לא היה מקפיד על ההמתנה אלא על השנזעה^א ונראה ודברא בר שרשום סבר כרז הונא ברבי דרבי יהושע דמפרש^ב טעמא בשיליה מיתלמין (דף קעד.) טעמא דלזין מוקקין לנכסי יתומים משום כריז^ג דאי כרז פסא דמפרש משום דפריעת בעל חוב מצוה ויתמי לאו בני מיעד מצוה נינהו א"כ אפילו יהא אמת דכריו לא היה יכול לעכב להם הקרקע בחובו כיון דלאו בני מיעד מצוה נינהו וכדבר הונא נמי פסקין להם: **אכבשיה** דשטר משכנתא ואסובלה שיעורו זווי. דקאמר משום דכש לשטר משכנתא מצי למימר לקוחה היא בידי דלא היה ידוע דבתורת משכנתא אחא לידה דאי הוו ידעי דמעיקרא בתורת משכנתא אחא לידה לא היה טוען רצא בר שרשום שכול לומר לקוחה היא בידי^ד מידי שיהו לאוונא ארסיס דלזין לו חוקא נשדה ארסיסותו כיון דידוע דמעיקרא בתורת ארסיסותא אחא לידה וכן דברים העשוין להשאיל ולהסכים וגו' (י) דמעיקרא ידעינן דגזל שדה זו דלזין לו שום חוקא: **מינן דאי בעי למימר לקוחה היא.** ומתני מצי דעמיא דכרז בר שרשום דאפילו אי טעניו למוחה היא כיון

בידי שבעת היסט לעולם צריך דנהי דלין נשצנין על קרקעות
מדאורייתא מדרבנן נשצנים¹ כמו שדקדק רב האי גאון מהיהא דהכותב
(כתובות 97 פז). הפוגמת כחובתה ועד אחד מעידה שהיא פיוע לא
תפרע אלא שבבעות סבר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא אמר
רבא שמי תשובות דדבר כו' ועוד דלין נשצנין על כפירה שעבוד קרקעות
אלמלא דמדרבנן נשצנין וה"ה שבעת היסט דמ"ש ויש לומר דלין נשצנין
שבעת היסט אלא היכא דטענין ברי אכל הכא לא טענת ברי הוא
שאין ודאי לתומים שרקע וזו אינה לקוחה בידו הלכך אי הוה
טענין לקוחה היא בידי לא הוה צריך שבעת היסט:

לקוחה היא בירי לא מצית אמרה. אף על גב דאי הוה אומר לקוחה היא בירי הוה נאמן^א מ"מ לא הוי מיגו והכי פירשו דלא מצית אמרה לא היית יכול להענין פניך ולומר כן כיון דנפק קלא ואין כאן מיגו וכענין זה יש בפרק שני דקדושין (דף ג.) ומה יראה לומר מוזר הייתי לא משוי נפשיה רשעא פ"י אינו אומר בצדק מוזר הייתי ואין כאן מיגו אבל ודאי לא אמר מוזר הייתי מפשטא דמתימני: **קריביה** הרב ארי שבב דיקלא. איז גרסינן אלא שבק דיקלא ז"ל שלא היו לו בנים והקריב יותר יורשו ואף גרם לקריביה יש לומר שהיו לו בנים להכי אינטריך ליה למימר דיקלא לקריביה: **ה"ג** אסור אודי איה. ולא גרים דלחור קריב אב צביל שהיה קרוב יותר ומשום הכי קאמר רב חסדא הא איהו יומת ואצ"י ורצא כסרי כיון דלודי אודי^א ומסתמא לא היה דמי אצ"י ורצא לפרש דגרסינן דלחור קריב^א טפי והיה טוען קאמר אלא קריבנא טפי פירוש מעיקרא והואיל כפי השגה נמי וגו' צמקום עדים כדבסמוך דא"כ הוה ליה למימר הא איהו^א אמר וזקי נמי הכא צהאי ליגנא כדמסיק צסמוך אצ"י ורצא לא סבירא דראה לר"י עיקר דלא גרים לסוף אודי ליה אלא גרם לסוף אימי שהדי טפי מההוא גברא אלא היו מעידים שרב אודי קרובו היה וההוא גברא יצא ואפי' ^א גרם טפי מזניו לפרש טפי מכל אותם שהיו העדים יהיה גברא^א ספק והיה רב אודי תובע גם הפירות כיון שההוא אכל וודי אכלי מיהמ^א ^ב ורצא ואצ"י כסרי כיון שאכל פירות הדיון דבקרע ליכא מיגו^א וא"ת והא לקמן (דף ג.) אמרינן אי דמיא ואיכא חד סהדא שחיב לשלם מתוך שאינו יכול ליטבע אבל אי ליכא גם הפירות ישלם וי"ל דהתם מיירי שאומר שאכלה שלש שנים והעד יורא אע"פ שהקרע יולא מתחת ידו דאי מהימן צמאי דאמר דאכלה וליכא למימר דנאמין לו שאכלה שלש שנים אבל לא נאמין שלקחה מפסיד שכר ואין אתה נאמן להפסיד ספר תורה דלא דמי דהתם נצחו לשמן ^א מ"מ מפסיד שכרו כיון שמודה שאין חייבין לו כלום: ואי

וזהו אהריו גביה. שנתחייב לי שאין משכון עליהן וזמרי לאחר שכלו שני משכנתא הם אחזיר הקרקע ליתומים ואשאל להם חוב שיש לי על אביהם כריך אני לישבע דאמור רבנן הבא ליפרע כו' ואע"פ שיש צדי שטר חוב מחייבני שבעה: אבדשה. אעלים אותה: להוסיף

היה צדיק. דהא אכלתיה שני חזקה
בצחי אבוהון: מהמיננא. בלא שבועה
לדין נשבעין על הקרקעות ו עוד
לחזקה שלש שנים במקום שטר
קיימא: אמר ליה. אציי הא דחשבת
בדעתך דלי בעינא טענינא לקוחה
היא צדי כיון דידעא מילתא
דנמשכנתא ו איתמית בלא הלא מלית
לנמיטען לקוחה היא צדי דהא איכא
קלא ועדות דארעא דיתמי היא
דהשתא שלימו שני משכונתא וכיון
דידעת דאית קלא עין דארעא דא
משכנתא היא גבך ולא לקוחה אין
לך מחאה גדולה מזו והיה לך לחזר
בשטרך הלכך ויל דהר ארעא יתימי
השתא ובי גלי יתמי שיהו בני מיעבד
מזא דהיינו מבין שלש עשרה שנה
ואילך דהוי חייב במזות אשתעי
דינא בדהיינו על שטר חובך שיש
לך על אציהס תשבט ומטעול כדין
הא ליפרע מנכסי היתומים דכל זמן
הס קטנים אין יורדין לנכסיהס
לגבות מהן כדאמרינן בערין צפרק
שום יתומים (א"כ דבא. כג.) ומוקפין
לנכסי יתומים (א"כ דבא. כג.) ומוקפין

וּבְדַפְסִיק הַסֵּם [סא:] רַבָּה הִלְכָתָא אִין נִזְקִין לְנַכְסֵי יְתוּמִים וְאִם אִמֵּר מֵנו
נִזְמִין הִלְכָּךְ מִמַּמְיִין לֹאס עַד דְּגַלְיָ דִּהִיִּינוּ מִזֵּן י"ג שָׁנִים וְאִילָךְ
כְּדִמְוֹכַח הַסֵּם. וְהָא דְלִמְרִינָן בִּפְ' מִי שִׁמְתָּ [לְקָמֵן דָּף קנז]. וְלִמְכּוֹר בְּנִכְסֵי
אִבְיוֹ עַד שִׁהָא בֶן כ' הֵימָּה שְׂמוּכָר לְאוֹרֶךְ הָהוּא אֲכָל לְפָרוּעַ חֻב אִבְיוֹ
בִּצִּית דִּין מוֹכְרִים מִזֵּן י"ג וְאִילָךְ. וְאִי נִמְי מְלוּה עַל פֶּה הָיָא כִּי גַלְיָ
לִישְׁתַּעֲיָ דִּינָא בִּהְדִּיִּירוּ וְיִשְׁבַּע וְיִטּוֹל כְּדֹאמֵר רַב פַּפָּא בְּשִׁמְעֵתָא בְּתַרִּיתָא
לְמַכְלִיתָין [קנז]. הִלְכָתָא מְלוּה עַל פֶּה הַגּוֹבָה מִן הַיּוֹרְשֵׁין וְהֵי מִיָּלֵי שֵׁם
עֲדִים אֶלְהוּיָו וְיִשְׁבַּע שָׁלָא פָּרוּעַ וְיִטּוֹל: אֲנָה הָהוּא גְבֵרָא אִשְׁרָא
אֲנָה קְרִיבֵיהוּ עִיפֵי. וְיִמְכּוֹר שָׁלָא פָּרוּעַ מִי קְרִיב יוֹתֵר הַחֵזִיק אֹתוֹ הָאִשָּׁא
בְּקִרְקָא לְפִי שִׁהִי אֲלֵס יוֹתֵר כְּדֹאמֵר רַב נִמְנָן לְקָמִיָּה [לז:] גְּבִיזָה אֹמֵר שֶׁל
אֲבוֹתֵי זֶה אֹמֵר שֶׁל אֲבוֹתֵי כָל דְּלָאִים גְּבִיר: לְסוּף. שְׁנָה אִו שְׁנָתִים:
אוּדִי לִיָּה. הָהוּא מַחְזִיק לְרַב אִידִי בֶר אֲבִין: אֹקֻמָּה רַב חֲסֵדָא בִּידִיה. וְרַב
אִידִי: א"ל. רַב אִידִי לְרַב חֲסֵדָא: לְפָדֵר לִי. הָהוּא גְבֵרָא פִּינִי
דְּאֲכָל מֵהָהוּא יוֹמָא עַד הָאִידִנָּא מִן הַיּוֹם שִׁמְתָּ קְרִיבֵי שְׂאֲכֵלֵם שָׁלָא
כְּדִין: אֲמָן קַסְמַתָּ. לִזְכוֹת בְּאִילָן: אֲהֵאִי. אֲהוּדָתָּ פִּיו שְׁמוּדָה
עַכְשָׁיו שְׂאֲתָה קְרִיב יוֹתֵר וְהָא אִיהוּ דְלֹאמֵר עַד הִשְׁתָּא אֲנָה קְרִיבֵנָא
טַפִּי וְאֲכָל פִּירוֹת בְּדִין כָּל דְּלָאִים גְּבִיר זֶה שְׁמוּדָה עַכְשָׁיו הֵרִי הוּא
כְּנוּתָן לָךְ ③ אֵת הָאִילָן מִדַּעְמוּ אָף עַל פִּי שָׁלָא זְמִית בּוֹ מִן הַדִּין:
כִּיּוֹן

טפי אלץ לא היה רואה לחלוק עם רב אידי ונתן לו הדקל צחנם
 דאמר אזא קריבנא טפי שמראנו נתן לך ולא צשציל שאחא קר
 מוחל לו אלא מפני שהוא יותר קרוב ולשון אורי דחוק הוא וכן
 (ט) דלא אכל פירות ולרב אידי היו לו עדים שאכל והא דקאמר א
 ממהימן במאי דאמר שלא אכלה במיגו שלא היה מודה וס"ל דאמרינן
 לא אכלתי ואי בעי אמר אזא קריבנא טפי ועוד א"כ הוה ליה ל
 ללוה הא דרב חסדא נמה ל לשקר צמקום עדים ס"ל אמרינן וגירסת ר"י
 דלאורי קריביה ולי גרס קרוב טפי שלא היו מעידים שרב אידי קרובו
 ללא היו מכירים אם הוא היה קרובו או לאו ולא היה לו שום עדי
 מכירים לכך אוקמה רב חסדא בידיה דרב אידי דהוי רב אידי ודא
 שאכל ורב חסדא פטר ליה במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר
 ואורי חיב לשלם ולא מהימן במיגו הואיל והקרקע יוצא מתחת ידו
 (פ) לרבי אבה לחד סהדא ולתמחין שנין ולפירי דשמוודה שאכל פירו
 חד סהדא לא היה חיב לשלם ואמאי נימא כיון שהקרקע יוצא מתחת
 אינו מעיד אלא משתים דהתם ודאי אי לא הוה חד סהדא פשיטא ד
 שלם שנים לא היה לנו להוציא הקרקע מידו וכן דלכלה שני חזקה
 אלא בגזל אכלה דאמרינן בהנוקין (גיטין דף נד: וס) דנאמן אתי
 (ש) ואף על פי שפטר (טורה) כיון שהוא צד לזכא כאלו יש עדים

מסורת הש"ס

(א) כתובות דף פז. [לעיל ה':
ע"ש תוס' ד"ה אע"ג גיטין
לד', ז] (ב) [ועי' נוסחת הר"ר
והרא"ש], (ג) [שבושות מז',
ד] רש"ל מח"ז,

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה לקוחה היא
בידי ב' דאין נשבעין על
הקרקעות. עיין לקמן דף
קכח ע"א ברשב"ם ד"ה
לעונן:

הגהות הב"ח

[illegible]